

Sänkt skatt för pensionärer

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (prop. 2008/09:38) om skattelättnader för personer som fyllt 65 år. Förslaget innebär att grundavdraget höjs vid taxerade förvärvsinkomster upp till ca 363 000 kr. De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 2010 års taxering. Utskottet avstyrker de motioner som väckts i ärendet.

En reservation (s) och ett särskilt yttrande (v) har lämnats till betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Sänkt skatt för pensionärer	6
Reservation	9
Sänkt skatt för pensionärer (s)	9
Särskilt yttrande	11
Sänkt skatt för pensionärer (v)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Propositionen	12
Följdmotionerna	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sänkt skatt för pensionärer

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:38 och avslår motionerna 2008/09:Sk7 och 2008/09:Sk8.

Reservation (s)

Stockholm den 25 november 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andréén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp) och Birgitta Eriksson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2008/09:38 föreslår regeringen de lagändringar som behövs för att genomföra det i budgetpropositionen för 2009 aviserade förslaget om skattelättnader för pensionärer. Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens förslag till lagtext återges i bilaga 2.

Bakgrund

Den i budgetpropositionen gjorda inkomstberäkningen för budgetåret 2009 utgår från att skattelättnaderna för pensionärer kommer att minska statens skatteinkomster med 1,82 miljarder kronor (prop. 2008/09:1 volym 1 avsnitt 6.2.1.2). Riksdagen fastställde genom ett beslut den 19 november 2008 den inkomstberäkning som grundar sig på budgetpropositionen (bet. 2008/09:FiU1, rskr. 2008/09:46).

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att förbättra de ekonomiska villkoren för pensionärer föreslår regeringen en skattelättnad för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. Skattelättnaden lämnas genom att grundavdraget höjs vid taxerade förvärvsinkomster upp till ca 363 000 kr för beskattningsåret 2009. Höjningen är störst vid låga inkomster.

Förslaget innebär en skattelättnad med ca 2 600 kr per år för en ensamstående pensionär som får full garantipension och som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. För den som har inkomster mellan ca 133 000 kr och ca 337 000 kr innebär förslaget en skattelättnad med ca 800 kr per år. Av samtliga personer i åldersgruppen berörs drygt 90 % av skattelättnaden.

Efter en sådan höjning skulle grundavdraget, inklusive den förhöjda delen, komma att uppgå till 36 300 kr för beskattningsåret 2009 upp t.o.m. en taxerad förvärvsinkomst på ca 126 000 kr. För inkomster under 36 300 kr blir grundavdraget lika stort som den taxerade förvärvsinkomsten, varvid ingen skatt ska betalas på inkomsten. För inkomster över ca 126 000 kr reduceras grundavdraget med 100 kr per 1 000 kr i ökad taxerad förvärvsinkomst, vilket innebär att vid inkomster över ca 363 000 kr lämnas inget förhöjt grundavdrag.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Den offentligfinansiella effekten av förslaget uppskattas, med beaktande av antalet berörda skattskyldiga och föreslagen nivå på höjningen av grundavdraget, till ca 1,82 miljarder kr. De ekonomiska konsekvenserna har beaktats i budgetpropositionen för 2009.

Eventuella ekonomiska konsekvenser för Skatteverket ska hanteras inom befintliga anslagsramar. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslagen inte få någon budgetpåverkan.

Nuvarande grundavdrag har genom sin konstruktion en större relativ betydelse för låg- och medelinkomsttagare än för höginkomsttagare. Grundavdraget är generellt vid en given taxerad förvärvsinkomst och således lika stort för kvinnor och män, oavsett om det handlar om löneinkomst eller pensionsinkomst. Förslaget att höja grundavdraget för personer som fyllt 65 år kommer att gynna kvinnor i större utsträckning än män eftersom kvinnor i större utsträckning än män har låg pension.

Utskottets överväganden

Sänkt skatt för pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ett förhöjt grundavdrag för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år och vars inkomster inte överstiger 363 400 kr beskattningsåret 2009. Utskottet avstyrker motionsförslagen om bl.a. ytterligare höjningar av grundavdraget.

Jämför reservation (s) och särskilt yttrande (v).

Grundavdragets storlek m.m.

Gällande bestämmelser

Rätt till grundavdrag har fysiska personer som har haft förvärvsinkomster och som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret eller någon del av beskattningsåret. Obegränsat skattskyldig är i princip den som är bosatt eller vistas stadigvarande i Sverige eller den som har väsentlig anknytning hit och som tidigare har varit bosatt här. I vissa fall har även begränsat skattskyldiga rätt till grundavdrag. Så är fallet om de har sin förvärvsinkomst uteslutande eller så gott som uteslutande i Sverige. Dödsbon har rätt till grundavdrag för det år dödsfallet inträffade.

Grundavdragets storlek är beroende av den taxerade förvärvsinkomstens storlek. För beskattningsåret 2008 uppgår grundavdraget till 17 400 kr vid en taxerad förvärvsinkomst upp till 40 600 kr. För en taxerad förvärvsinkomst över 323 100 kr uppgår grundavdraget till 12 100 kr. För inkomster däremellan är grundavdraget högre. Den högsta nivån uppnås vid en taxerad inkomst på 111 500 kr och uppgår då till 31 600 kr.

För dem som är obegränsat skattskyldiga endast under en del av beskattningsåret är grundavdraget för 2008 en tolfedel av 12 100 kr för varje kalendermånad eller del av kalendermånad som de är obegränsat skattskyldiga. Har denna grupp skattskyldiga sin förvärvsinkomst uteslutande eller så gott som uteslutande i Sverige, har de dock rätt till motsvarande grundavdrag som om de hade varit obegränsat skattskyldiga under hela året.

Grundavdraget får inte överstiga den skattskyldiges sammanlagda överskott av tjänst och aktiv näringsverksamhet sedan allmänna avdrag gjorts.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen den lagändring som behövs för att genomföra den skattesänkning för ålderspensionärer som regeringen aviserat i budgetpropositionen för 2009. Förslaget syftar till att förbättra de ekonomiska villkoren för pensionärerna, dvs. för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. De nya reglerna innebär i huvudsak följande.

Grundavdraget höjs vid taxerade inkomster upp till ca 363 400 kr för beskattningsåret 2009. Skattelättnaden berör ca 1,5 miljoner personer, vilket innebär att huvuddelen (drygt 90 %) av åldersgruppen kommer att omfattas av förslaget.

Det förhöjda grundavdraget ger störst effekt för personer med låga inkomster. För en ensamstående pensionär född 1938 eller senare som får full garantipension innebär förslaget en skattelättnad med ca 2 600 kr per år vid en genomsnittlig kommunalskatt (31,44 % för 2008). Skattelättnaden för dem som ha inkomster mellan ca 133 000 kr och ca 337 000 kr beräknas till ca 800 kr per år.

Det totala grundavdraget, dvs. nuvarande grundavdrag med tillägg av den förhöjda delen, för dem som har fyllt 65 år kommer att uppgå till ca 36 300 kr upp t.o.m. en taxerad förvärvsinkomst på ca 125 800 kr. För inkomster under 36 300 kr blir grundavdraget lika stort som den taxerade förvärvsinkomsten, och då betalas ingen skatt på inkomsten. För inkomster över ca 125 800 kr reduceras grundavdraget med 100 kr per 1 000 kr i ökad taxerad förvärvsinkomst. (Samma avtrappningstakt används i det nuvarande grundavdraget från dess högsta nivå.) Det innebär att vid inkomster över ca 363 000 kr lämnas inget förhöjt grundavdrag.

Den förhöjda grundavdraget bör enligt regeringens mening inte påverka ålderspensionssystemet. En del personer kommer därför att behöva lämna deklaration enbart för att t.ex. pensionsgrundande inkomst ska kunna fastställas. Det förhöjda grundavdraget bör därför inte heller påverka nuvarande inkomstgräns för skyldigheten att lämna självdeklaration.

Motionerna

Motionärerna bakom motion Sk7 av Lars Johansson m.fl. (s) vill ha ett utökat grundavdrag som ger alla pensionärer minst 2 700 kr om året i sänkt skatt. Förslaget är ett steg för att kompensera pensionärerna och minska klyftan mellan förvärvsarbete och pensionärer. Motionärerna accepterar inte nuvarande skillnad i beskattningen av pension och lön.

I motion Sk8 av Marie Engström m.fl. (v) anför motionärerna att de ställer sig bakom höjningen av grundavdraget för pensionärer, men de anser att regeringen ska återkomma med förslag om ett utvidgat och ytterligare förhöjt grundavdrag i enlighet med vad som anförs i motionen. Vidare anser motionärerna att även andra grupper än pensionärer ska omfattas av en grundavdragshöjning, t.ex. personer som har sjuk- eller arbetslöshetsersättning.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas i propositionen finns det i dag drygt 1,6 miljoner pensionärer i Sverige som är 65 år eller äldre. År 2005 fick drygt hälften av alla ålderspensionärer garantipension till någon del. Av dem som i dag beviljas ålderspension får en tredjedel garantipension till någon del.

Utskottet noterar att den ekonomiska utvecklingen av inkomst- och tilläggspensionerna har varit god under senare år till följd av kopplingen till inkomstutvecklingen genom s.k. följsamhetsindexering. De ekonomiska villkoren för pensionärer kan dock se mycket olika ut beroende på ålder och tidigare arbetsmarknadsanknytning. Genomsnittlig disponibel inkomst är lägre för pensionärer än för personer som är yngre än 65 år. Som utskottet tidigare uttalat i yttrandet till finansutskottet över skattefrågorna i budgetpropositionen för 2009 är det angeläget att åtgärder vidtas för att förbättra den ekonomiska situationen för ålderspensionärerna, och särskilt för dem med lägst inkomster. Utskottet ställde sig bakom det i budgetpropositionen aviserade förslaget att införa skattelättnader för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år. Utskottet var också positivt till att skattelättnaden skulle ges i form av ett förhöjt grundavdrag för dem som har taxerade förvärvsinkomster under ca 363 000 kr samt till utformningen av förslaget i övrigt. Vid samma tillfälle avstyrktes motionsyrkanden med i huvudsak liknande innehåll som de nu aktuella. Utskottet har inte ändrat ståndpunkt i sak, och har heller inget att invända mot den lagändring som nu föreslås för att reformen ska kunna genomföras.

Reformen kommer att omfatta flertalet personer över 65 år (drygt 90 % av åldersgruppen), och skattelättnaden blir störst för dem med lägst inkomster. Att höjningen av grundavdraget knyts till ålder har också den fördelen att även personer som fortsätter att arbeta kan komma i åtnjutande av det förhöjda grundavdraget. Det ska också nämnas att pensionärer vars inkomster överstiger 363 000 kr och som därigenom inte får något förhöjt grundavdrag i stället gynnas av att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt höjs.

Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om att riksdagen nyligen beslutat att gränsen för skälig levnadsnivå (den s.k. normen) höjs inom förmånerna äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg till pensionärer samt att förbehållsbeloppet höjs vid fastställande av avgift enligt socialtjänstlagen. Genom dessa åtgärder får det förhöjda grundavdraget avsedd effekt, nämligen höjd disponibel inkomst även för de ålderspensionärer som tar emot nämnda stöd.

Det sagda innebär att utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna.

Reservation

Sänkt skatt för pensionärer (s)

av Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om utökat grundavdrag för pensionärer samt antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:38, bifaller delvis motion 2008/09:Sk7 och avslår motion 2008/09:Sk8.

Ställningstagande

Inledningsvis vill vi understryka att pension inte är något bidrag utan en uppskjuten lön, en ersättning för tidigare utfört arbete. Vi vill värna om pensionärernas trygghet, och ett av de viktigaste instrumenten är den pensionsöverenskommelse som fem av riksdagspartierna ställde sig bakom för ett antal år sedan. Därtill kommer de förbättringar som den socialdemokratiska regeringen införde för landets pensionärer, inte minst för dem med lägst inkomster. Det rör sig bl.a. om äldreförsörjningsstöd och höjningar av bostadstilläggen.

I samband med reformeringen av pensionssystemet avskaffades det särskilda grundavdraget för folkpensionärer. Skälet var att pension skulle beskattas som en vanlig inkomst. Regeringens s.k. jobbskatteavdrag har emellertid lett till att principen om lika skatt för samma inkomst inte längre gäller. Pensionärer betalar i dag mer i skatt än personer som förvärvsarbetar, vid lika inkomster. Det är en politik som vi på inga villkor kan ställa oss bakom. Den minimala återställare som regeringen nu föreslår för pensionärerna är inte tillräcklig, särskilt inte när ytterligare skattesänkningar ska ges till den del av befolkningen som har förvärvsinkomster. Resultatet blir att klyftorna kommer att vidgas ännu mera. För en pensionär som har en pension på 12 500 kr i månaden betyder regeringens förslag om höjt grundavdrag sänkt skatt med endast 68 kr i månaden. Vi anser att det behövs en mer omfattande skattelättnad som ska ge alla pensionärer minst 2 700 kr om året i sänkt skatt, dvs. minst 225 kr i månaden. Detta ska ses som ett första steg för att kompensera pensionärerna och minska klyftan mellan förvärvsarbetande och pensionärerna.

Riksdagen har nyligen beslutat om utgiftsramar och inkomstberäkning för budgetåret 2009 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:FiU1, rskr. 2008/09:46) i vilken regeländringarna i nu aktuell proposition beaktats. Vårt alternativa

budgetförslag avslogs vid samma tillfälle. Mot bakgrund av de principer som tillämpas vid budgetregleringen kan vi inte i detta ärende föra fram vårt förslag om ett utökat grundavdrag för budgetåret 2009. Vi kan emellertid inte acceptera skillnaden i beskattning mellan pension och lön. Därför för vi till omröstning i kammaren i stället fram ett förslag om att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om vad vi nu anfört om ytterligare skattelättnader för pensionärer.

Särskilt yttrande

Sänkt skatt för pensionärer (v)

Marie Engström (v) anför:

Regeringens hittills förda skattepolitik har inneburit vidgade klyftor mellan män och kvinnor, hög- och låginkomsttagare samt mellan olika åldersgrupper. Jag anser också att regeringen på ett orättfärdigt sätt skiljer på olika inkomster i skattehänseende. Det innebär att pensionärer och människor som t.ex. har sjuk- eller arbetslöshetsersättning betalar en högre skatt än löntagare vid samma inkomst. Uppenbarligen har regeringen till viss del lyssnat till kritiken eftersom man nu föreslår en höjning av grundavdraget för pensionärerna. Vänsterpartiet har i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2009 ställt sig bakom planerna på ett förhöjt grundavdrag. Vi står alltså bakom förslaget men vidhåller samtidigt att grundavdragshöjningen hade bort vara högre samt omfattat även andra grupper än pensionärer. Vårt förslag innebär en höjning av grundavdraget med 20 000 kr upp till den nedre skiktgränsen, med en avtrappning som upphör vid årsinkomster på 380 000 kr. På det sättet kommer nya grupper som inte får del av jobbskatteavdraget att få skattesänkningar, t.ex. pensionärer och personer som uppbär sjuk- eller arbetslöshetsersättning.

Riksdagen har nyligen beslutat om utgiftsramar och inkomstberäkning för budgetåret 2009 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:FiU1, rskr. 2008/09:46) i vilken regeländringarna i nu aktuell proposition beaktats. Vårt alternativa budgetförslag avslogs vid samma tillfälle. Mot bakgrund av de principer som tillämpas vid budgetregleringen kan vi inte i detta ärende föra fram vårt förslag om ett utökat grundavdrag för budgetåret 2009. Eftersom vi inte kan acceptera den skillnad i beskattning som alljämt består mellan löneinkomster och pensioner, sjukersättning etc. avser vi att återkomma i frågan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:38 Sänkt skatt för pensionärer:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotionerna

2008/09:Sk7 av Lars Johansson m.fl. (s):

Riksdagen beslutar höja grundavdraget ytterligare i förhållande till regeringens förslag så att alla pensionärer får minst 2 700 kr om året i sänkt skatt.

2008/09:Sk8 av Marie Engström m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ett förändrat grundavdrag enligt vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) dels att 63 kap. 2 och 4 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 63 kap. 3 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***63 kap.**2 §¹

Fysiska personer som är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret och haft förvärvsinkomst har rätt till grundavdrag beräknat enligt 3–5 §§. De som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1 eller 2 har rätt till grundavdrag beräknat enligt 3 och 5 §§, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Fysiska personer, som är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret och har haft förvärvsinkomst, har rätt till grundavdrag beräknat enligt 3–5 §§. De som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1 eller 2 har rätt till grundavdrag beräknat enligt 3, 3 a och 5 §§, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Dödsbon har inte rätt till avdrag för senare år än det år då dödsfallet inträffade.

Avdraget ska avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

*Taxerad förvärvsinkomst**Särskilt belopp*

överstiger inte 0,99 prisbasbelopp

0,425 prisbasbelopp

överstiger 0,99 men inte 2,72 prisbasbelopp

0,623 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den taxerade förvärvsinkomsten

överstiger 2,72 men inte 2,94 prisbasbelopp

0,078 prisbasbelopp

¹ Senaste lydelse 2007:1419.

överstiger 2,94 men inte 3,11 prisbasbelopp *0,372 prisbasbelopp minskat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten*

överstiger 3,11 men inte 7,88 prisbasbelopp *0,061 prisbasbelopp*

överstiger 7,88 men inte 8,49 prisbasbelopp *0,849 prisbasbelopp minskat med 10 procent av den taxerade förvärvsinkomsten*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

För dem som är obegränsat skattskyldiga bara under en del av beskattningsåret är grundavdraget en tolfedel av 0,293 prisbasbelopp för varje kalendermånad eller del av kalendermånad som de är obegränsat skattskyldiga.

Om de skattskyldigas överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock bestämmelserna i 3 § tillämpas.

Om de skattskyldigas överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock bestämmelserna i 3 och 3 a §§ tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009 och tillämpas första gången vid 2010 års taxering.

² Senaste lydelse 2007:1419.